

Як придворний літописець короля Лелітка розпізнавав весну

I

Зима була така тяжка й довга, що милостивий Лелітко, король краснолюdekів, примерз до свого трону. Його сиву бороду посріблив іній, на вусах повисли крижані бурульки, брови наїжилися від паморозі, стали грізні й суворі. В короні замість перлин іскрилися краплинки замерзлої роси, а пара з його віддиху осідала інеєм на кришталевих стінах скельного грота. Вірно-піддані короля, меткі краснолюdekи, кутались, як могли, у свої червоні плащі та великі каптурі. Деякі зладили собі шубки й курточки із брунатного та зеленого моху, назбираного в бору ще восени, з шишок, із кори дерев, із білячого пуху й навіть із пір'я, яке погубили птахи, відлітаючи за море.

Проте король Лелітко не міг вбиратися так убого і так по-простацькому. Він і взимку, й улітку мусив зодягати пурпурові шати, які споконвіку слугували королям краснолюdekів, а тому вже добряче витерлись, і крізь дірочки свистав вітер. Ці шати й за кращих часів не надто гріли, бо виткано їх було з пряжі отих червоних павучків, що навесні сновигають по грядках. А завтовшки були заледь із макову пелюстку.

Тож тремтів король, аж жижки трусилися, час від часу разу хухаючи в долоні, які так задубіли, що він уже й берла* не годен був утримати.

У кришталевому палаці вогню, як відомо, розкладати не можна. Яке там! Ще б усе потріскалось — і паркет, і стіни.

Оце й шукав король Лелітко тепла у виблиску золота й срібла, в полум'ї діамантів — великих, наче жайворонові яйця, шукав його у веселках, які запалював промінчик денного світла на кришталевих стінах тронної зали, в іскрах, що летіли від довгих мечів, якими вимахували мужні краснолюдки, як із природженої хоробрості, так і задля того, щоб зігрітись. Однак тепла усе це давало дуже мало, так мало, що бідолашний старий король цокотів рештками зубів і з великим нетерпінням чекав весни.

— Трутнику, — мовить він до одного з придворних, — слуго мій вірний! Визирни-но на світ, чи, бува, не йде весна.

А Трутник уклінно відповідає королеві:

— Володарю! Пора моя прийде, коли кропива під селянським парканом зазеленіє. А до того ще далеко!..

Покивав король головою, а за мить знову подає знак і мовить:

— Синичко! А може, ти виглянув би?

Однак Синичці теж не кортіло виставляти носа на мороз. Отож він і відказує:

— Володарю! Пора моя прийде, коли трясогузка застрекоче. А до того ще далеко!..

Помовчав король трохи, а що йому жорстокий мороз дошкуляв, то знову подає знак і мовить:

— Сонечко, слуго мій! А чи ти не глянув би?

Однак і Сонечко не поспішав на мороз та завірюху. Він також уклонився і сказав:

— Володарю мій! Пора моя прийде, аж коли під опалим листком снула мушка збудиться. А до того ще ой як далеко!..

* Берло — скіпетр правителя.

Король звів бороду на груди й зітхнув. Від того зітхання насунула така снігова імла, що за мить у гроті вже годі було бодай щось розгледіти.

Так минуло два тижні, аж одного ранку зробилось якось ясніше, а з крижаних бурульок на королівській бороді почала скрапувати вода. Сніг у волоссі теж почав танути, з королівських брів облетіли то-рочки паморозі, а замерзлі краплинки скотилися по обвислих вусах, наче сльози. Тут-таки почав опадати іній зі стін. Лід репав на них із потужним гуркотом — немов Вісла* скресла. А в кімнаті стало так вогко, що всі придворні разом із королем пчихали, мов із мортири** стріляли.

Варто сказати, що краснолюдки мають чималенькі носи. Сам їхній народ невеличкий: як углядить краснолюдок людський черевик, то стане як укопаний, рота роззявить і чудується — бо гадає, що це ратуша. А бува, як до курника залізе, то все запитує: «Що ж це за місто таке, і чи далеко до його околиць?» А якщо часом упаде в глиняну квартиру, то верещить: «Рятуйте! Я тону в криниці!»

Така-от малеча.

Проте носи вони мають на славу, що й дякові кращого до тютюну не треба. Пчихають, аж земля двигтить, бажаючи своєму королеві доброго здоров'я.

Тим часом їхав селянин до лісу по дрова. Почув це чхання й каже:

— Ого-го, як гримає! Це зима скрутила собі в'язи! — бо подумав, що то весняний грім.

Одразу конем до корчми завернув, щоб гріш на дрова не марнувати, і просидів там до вечора, під-

* Вісла — найбільша польська річка, оспівана в піснях, легендах і казках. Є для поляків тим, чим є для українців Дніпро.

** Мортира — артилерійська зброя з коротким стволом, яку застосовували для руйнування винятково міцних оборонних споруд. Була на озброєнні від XV аж до XX століття.

раховуючи й міркуючи — коли до якої роботи братись, аби йому на все часу стало.

Тим часом відлига щасливо тривала. І вже проти полудня у всіх краснолюdekів порозмерзалися вуса. Почали вони тоді радитися: кого б то на землю вислати, щоб упевнитися — чи насправді весна прийшла. Аж тут король Лелітко вдарив об землю берлом зі щирого золота й мовив:

— А нехай наш учений літописець Теревенько-Венько піде гляне, чи справді весна прийшла.

— Мудре королівське слово! — загомоніли краснолюдки, й усі погляди звернулися до вченого Теревенька.

Той, як і завжди, сидів над грубезною книгою, до якої записував усе, що від найдавніших часів траплялось у державі краснолюdekів: звідки вони взяли і яких мали королів, які провадили війни і як їм у тих війнах щастило. Що бачив, що чув — то все правдиво вписував, а чого не бачив і не чув — то так вдало вигадував, що над його книгою усім душа співала. Саме він найперший довів, що краснолюдки, заледве з долоню на зріст, насправді є велетами. Це вони, мовляв, лише коцюрбляться, аби менше сукна йшло на курточки та плащі, бо ж тепер страшенна дорожнеча.

Краснолюдки так пишалися своїм літописцем, що хто з них лишень яке зілля вгледить, то враз йому вінок плете й на голову вкладає. Оце врешті-решт ті вінки геть повитирали йому ріденьке волосся, і зробився він лисий як коліно.